

Μνήμη Ιωάννη Φουντούλη

[/ Γενικά Θέματα](#)

Φωτο:blogs.auth.gr

Γράφει ο **π. Βασίλειος Ι. Καλλιακμάνης**

Όσοι γνώρισαν τον μακαριστό Ιωάννη Φουντούλη (1927-2007), συνεργάστηκαν ή μαθήτευσαν κοντά του, θα ενθυμούνται τον ταπεινό άνθρωπο, τον πολύτιμο συνεργάτη, τον σοφό διδάσκαλο.

Το οικουμενικό πατριαρχείο του απένειμε το οφίκιο του άρχοντος χαρτουλαρίου, ενώ από το 1989 και για περίπου μία δεκαπενταετία του εμπιστεύθηκε τη διεύθυνση του Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών στη Θεσσαλονίκη, το οποίο διακόνησε με συνέπεια, και το 1994 ανέλαβε την ευθύνη για την επανέκδοση του περιοδικού “Ορθοδοξία”.

Ο μακαριστός καθηγητής αγαπούσε τους βυζαντινούς ναούς της Θεσσαλονίκης και ιδιαίτερα το καθολικό της ιεράς μονής Βλατάδων. Εκεί εκκλησιαζόταν συχνά, επιλέγοντας το στασίδι πλάι στο δεξιό χορό, ενώ κατά τη διάρκεια των ιερών ακολουθιών κανοναρχούσε χαμηλοφώνως και ισοκρατούσε μετέχοντας στη θεία λατρεία. Ήταν ενεργό μέλος της Συνοδικής Επιτροπής Λειτουργικής Αναγεννήσεως της Εκκλησίας της Ελλάδος και υπήρξε η ψυχή των οκτώ

λειτουργικών συμποσίων που οργανώθηκαν από αυτή. Ανάλογα συνέδρια οργάνωνε σε συνεργασία με την ιερά μητρόπολη Δράμας στο μοναστήρι της Εικοσιφοίνισσας. Ενδεικτικά του λειτουργικού ήθους είναι όσα είπε όταν αναγορεύθηκε επίτιμος διδάκτωρ στο Βελιγράδι το 2003. Αρχικά ονομάζει τον εαυτό του “γη και σποδό” και συνεχίζει: “Κατά τα κρατούντα ακαδημαϊκά ήθη, ο απολαμβάνων μιας ακαδημαϊκής υψίστης τιμής... αναπτύσσει θέμα της ειδικότητός του ενδιαφέρον την εκλεκτήν ομήγυριν. Μακράν από εμέ να διδάξω θεοδιδάκτους αδελφούς και πατέρας... Εσκέφθην ότι, τι άλλο τιμάτε εις εμέ, ει μη τον ακαδημαϊκόν διδάσκαλον, που κατά το έλεος και κατ’ ανοχήν Θεού και παρά την Κυριακήν απαγόρευσιν (‘μηδέ κληθήτε καθηγηταί, εις γαρ υμών ο καθηγητής, ο Χριστός’, Ματθ. 23,10), αντεποιήθη του έργου της διδασκαλίας επί μακρά έτη, μίαν ολόκληρον ζωήν... Μη έχων δε λόγον δι’ ουδέν άλλον πεδίον και ‘θέμα μόνον της ζωής μου’, της οιασδήποτε ποιότητος συγγραφής και της καθ’ οιονδήποτε τρόπον προσφερομένης ακαδημαϊκής ή άλλης ‘τάχα και’ διδασκαλίας μου... επιλέξας τον κλάδον της επιστήμης της λατρείας... ενόμισα χρήσιμον... να καταστήσω κοινωνούς, οιονεί εν δημοσία εξομολογήσει” (“Ορθοδοξία”, τεύχος Δ’, 2003, σ. 910-911).

Οι λόγοι αυτοί αποτελούν εκφράσεις μετριοφροσύνης; Απολογισμό μιας μακράς και γόνιμης διδασκαλίας; Αποχαιρετισμό προς την ακαδημαϊκή κοινότητα; Έκφραση πρόδηλης αμηχανίας ενός μεγάλου διδασκάλου που δεν επεδίωξε να φαίνεται ως τέτοιος; Το βέβαιο είναι ότι οι παραπάνω λόγοι, που πολύ απέχουν από τα ακαδημαϊκά στερεότυπα, όπου κυριαρχεί η ατομική κομπορρημοσύνη, μαρτυρούν τη βιωματική σχέση του ανδρός με τα λειτουργικά κείμενα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΤΑΛΑΝΤΟ - ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ

Ασχολήθηκε με το λειτουργικό έργο του Συμεών Θεσσαλονίκης, ενώ τα τελευταία χρόνια μετέφραζε κείμενά του στη δημοτική. Η γλώσσα των μεταφράσεων αυτών είναι ζυμωμένη με τον λατρευτικό λόγο και πόρρω απέχει από τις τυποποιημένες μεταφράσεις πατερικών κειμένων που κυκλοφορούν ευρέως. Χαρακτηριστικό του διδακτικού και του συγγραφικού του ταλάντου είναι ότι διαλεγόταν πάντοτε ζωντανά και χωρίς επιτήδευση με τους φοιτητές, τους ιερείς και τους συναδέλφους του. Ενσωμάτωνε τις ερωτήσεις τους στα κείμενά του και με σαφή, λιτό και διακριτικό τρόπο περιέγραφε το ερευνητικό πλαίσιο αφήνοντας τον συνομιλητή ή τον αναγνώστη να εκμαιεύσει την απάντηση.

Είχε βιωματική σχέση και εντρυφούσε καθημερινά στο Ψαλτήριον, το οποίο θεωρούσε βιβλίο πανανθρώπινης αξίας και οικουμενικής εμβέλειας. Μεταξύ άλλων έγραφε: “Το Ιερόν Ψαλτήριον είναι το αφθίτου αξίας υμνολογικόν κείμενον, το οποίον συνδέει παλαιόν και νέον Ισραήλ και όλους διά των αιώνων τους

χριστιανούς της Οικουμένης, οι οποίοι διά των θεοπνεύστων αυτού ψαλμών ύμνησαν την δόξαν του Θεού, ανέπεμψαν τας προς αυτόν ευχαριστίας των, ανέφεραν τους πόνους και τας θλίψεις των, εζήτησαν το έλεος και την βοήθειάν του, εξωμολογήθησαν τας αμαρτίας των και εναπέθεσαν εις αυτόν την ελπίδα της σωτηρίας των. Χειραγωγούμενοι δε από την τυπολογικήν και αναγωγικήν ερμηνείαν των αγίων πατέρων είδον εις τους ψαλμούς προφητευσομένην την έλευσιν του Σωτήρος, την διδασκαλίαν του και τα θαύματά του, τα πάθη και την ανάστασίν του, την δόξαν και την δι' αυτού λύτρωσιν του γένους των ανθρώπων και την συντριβήν των αντιθέων δυνάμεων”.

ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΣΤΡΕΒΛΩΣΕΙΣ

Ο Ιωάννης Φουντούλης σεβόταν την παράδοση, αλλά φρόντιζε να επισημαίνει και τις στρεβλώσεις στα λειτουργικά πράγματα, που επισώρευσε ο χρόνος και η άγνοια. Παράλληλα, με εύστοχο τρόπο επισήμαινε τον κίνδυνο εκκοσμίκευσης της λειτουργικής ζωής. Δίδασκε χαρακτηριστικά: “Μεταπολεμικώς η τεχνολογική εξέλιξη και η οικονομική ευμάρεια επέτρεψε το κτίσιμο νέων ναών, τη γενίκευση της χρήσεως του ηλεκτρικού ρεύματος για το φωτισμό και τη θέρμανση του ναού, την εγκατάσταση μεγαφώνων, την κατασκευή καθισμάτων... Όλα αυτά καλά όταν καλώς γίνονται... Αν όμως γίνεται αλόγιστη χρήση, καταστρέφουν όχι μόνο την αισθητική του χώρου, αλλά και εκκοσμικεύουν το ναό, μεταβάλλοντάς τον σε αίθουσα θεάτρου με άπλετο και διασπαστικό φωτισμό, με έντονο ενοχλητικό ήχο, με φόρτο καθισμάτων και φόρτο καλής και κακής τέχνης επίπλων και σκευών...”. Τόνιζε ακόμη ότι στον ιερό χώρο της εκκλησίας, όπου διδάσκεται η ταπείνωση, η φιλοπτωχεία, η λιτή ζωή, η ιεροπρεπής σεμνότητα και το μέτρο δεν μπορεί να κυριαρχεί η χλιδή (χρυσός φόντος) κυρίως στις τοιχογραφίες, ο “εκπερισμός” των αμφίων και εν τέλει η διά των εξωτερικών μεγαφώνων διαπόμπευση των ιερών μυστηρίων.

Αναφερόμενος ο μακαριστός Ιωάννης Φουντούλης σε όλα αυτά δεν εξωράιζε το παρελθόν, ούτε μεμψιμοιρούσε για το παρόν, αλλά ορθοτομούσε την αλήθεια. Αναγνώριζε τη σύγχρονη αναγέννηση στα λειτουργικά θέματα επισημαίνοντας το έντονο ενδιαφέρον του κλήρου και του λαού για τη λατρεία, που εκφράζεται με τις εκδόσεις, τα συνέδρια, τις εκπομπές και τη συχνή μετοχή μεγάλου μέρους του εκκλησιάσματος στη θεία κοινωνία – πράγμα σπανιότατο σε παλαιότερες εποχές. Ενώ επέκρινε την παράχρηση των πραγμάτων, έβλεπε με αισιοδοξία το μέλλον της ορθόδοξης χριστιανικής λατρείας.

Αποσπάσματα εισήγησης στο διεθνές επιστημονικό συνέδριο προς τιμήν του μακαριστού καθηγητή Ιωάννη Φουντούλη, που έγινε στη Θεσσαλονίκη στις 19-20 Φεβρουαρίου, και για την παρουσίαση του τιμητικού τόμου με τίτλο “Γηθόσυνον σέβασμα”.

Πηγή: makthes.gr